HKB
stedenbouwkundigen

HKB STEDENBOUWKUNDIGEN

Bureau

HKB Stedenbouwkundigen werkt al meer dan 60 jaar aan de leefomgeving van mens, dier en plant.

Stedenbouw, landschap en ruimtelijke planning zijn onze kerndisciplines. Wij kunnen en willen een rol spelen in de initiatie-, de ontwerp- en realisatiefase. Wij werken aan visionaire plannen, die haalbaar zijn vanuit maatschappelijk oogpunt, voor de markt en voor de wet- en regelgever en realiseerbaar. Daarom hebben wij naast ontwerpers, planologen, juristen en onderzoekers in huis en hebben we directe relaties met planeconomen en procesadviseurs. Maar, het moet ook mooi worden en vooral blijven! We maken ontwerpen voor diverse stads- en dorpsuitbreidingen en lange termijnvisies voor regionale en stedelijke ontwikkelingen. Er worden ook volop structuur- en bestemmingsplannen gemaakt, zowel voor steden als voor plattelandsgemeenten.

Werkwijze
Wij zoeken bij elke opdracht de passende disciplines, uit ons eigen bureau of daarbuiten. We maken daarbij gebruik van een hecht netwerk van planeconomen, ingenieurs en procesmanagers.

Binnen ons werk zoeken wij altijd naar de vraag achter de vraag. Alleen zo kunnen we een passend mogelijke oplossing te ontwerpen. Het doorgronden van de wensen van de opdrachtgever, van de mogelijkheden van de plek en van de gewenste toekomstige activiteiten moet leiden tot een mooi en werkend ontwerp.

Team
Het HKB-team bestaat uit uitsluitend vakmensen, dat wil zeggen ontwerpers voor de ontwerpopgaven en planologen en juristen voor de ruimtelijke ordeningsvraagstukken. Verschil in interesse, opleiding en ervaring geeft ons de mogelijkheid gradaties aan te brengen. Per opgave wordt een passend kundig en efficiënt team samengesteld. Deze opbouw houdt ons slagvaardig en efficiënt.

Er is altijd sprake van integrale en multidisciplinaire ontwerpteams.

Tot slot is er een compacte ondersteuningsploeg die het bureau 'draaiend' houdt.

project is pas een succes als anderen het als *"hun" project zien*

Vind de balans ***tussen poëzie*** *en* ***functionaliteit***

Stedenbouw is meer ***dan*** *grootschalige architectuur*

Betekenisvolle *ruimte* ***is de basis voor anderen om zich in te ontplooien***

Het proces *is net zo belangrijk* ***als het product***

Het ontwerp weerspiegelt ***altijd de visie***

Netwerk, schaal en identiteit ***bepalen altijd als*** eerste ***het ontwerp***

Vier de ***tijd***

Niet alleen *ruimte maken* ***maar ook ruimte laten***

Stedenbouw ***is teamwork***

Wees oprecht, weet de maat en vertrouw op intuïtie

verbinden, herstellen en betekenis geven

Kortom:

HKB

BOUWEN IN HET GROEN

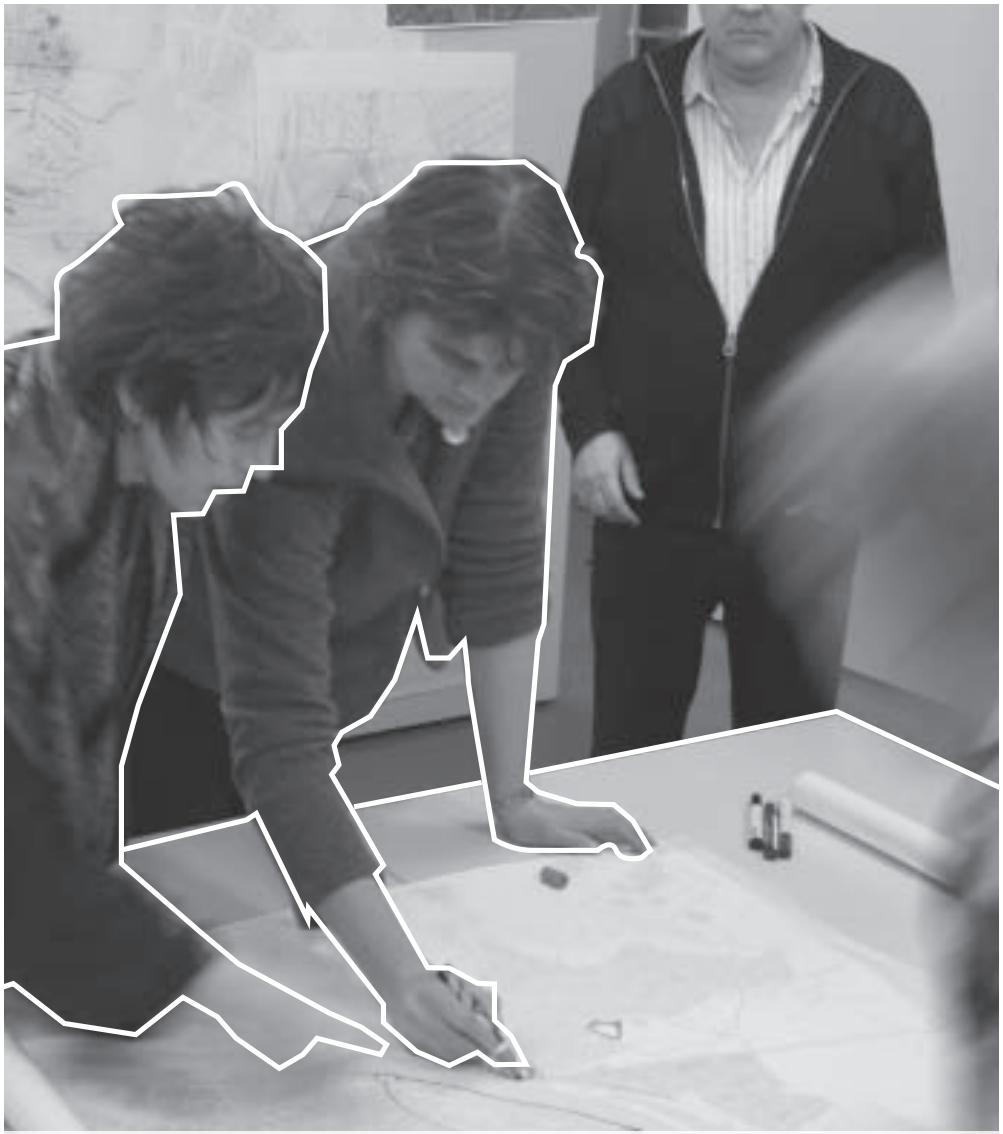

INTEGRAAL WERKEN

BETEKENISVOLLE RUIMTE IS DE BASIS VOOR ANDEREN OM TE ONTPLOOIEN

EEN PROJECT IS PAS EEN SUCCES ALS ANDEREN HET ALS HUN PROJECT ZIEN

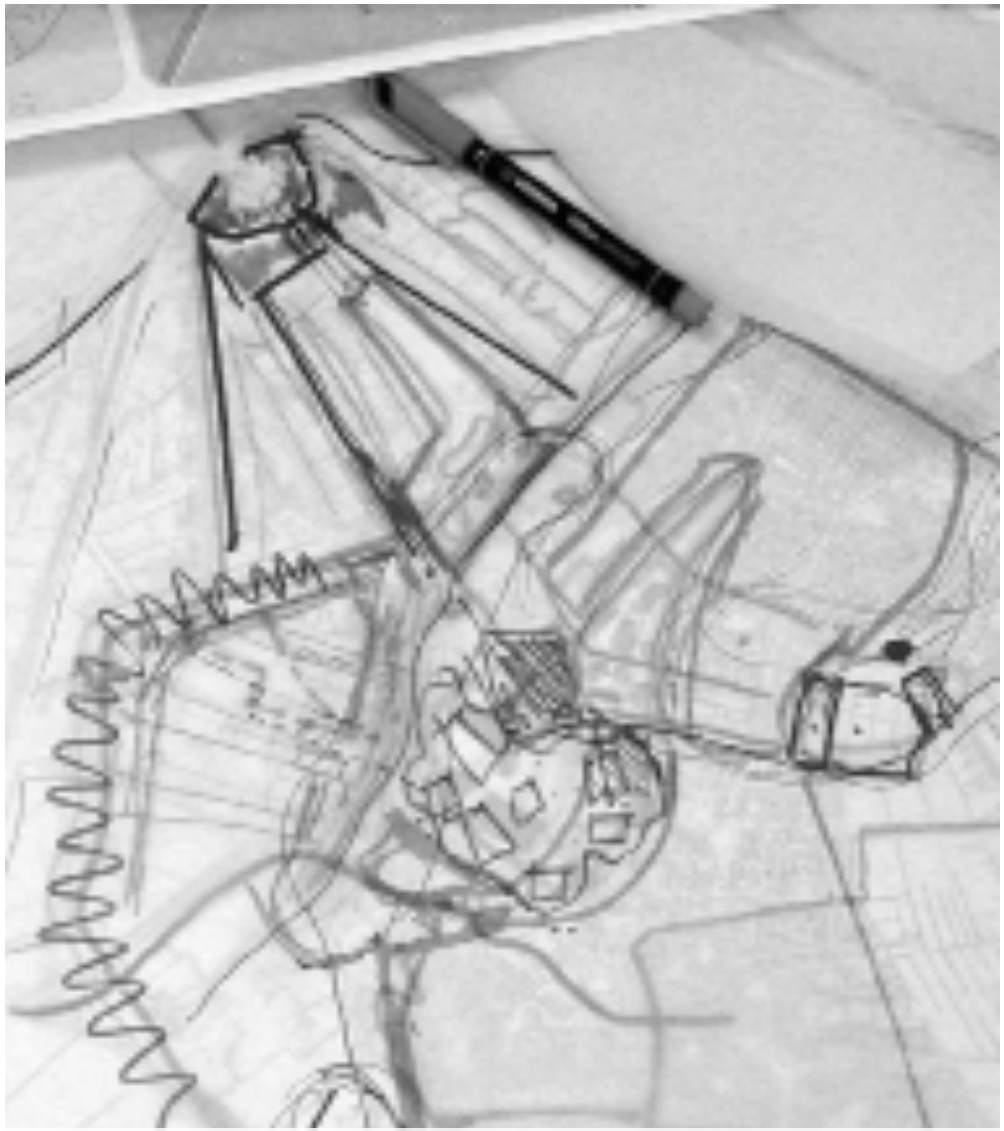

HET PROCES IS NET ZO BELANGRIJK ALS HET PRODUCT

NETWERK, SCHAAL EN IDENTITEIT BEPALEN ALTIJD ALS EERSTE HET ONTWERP

EEMSMOND

onderzoek naar de toekomstige mogelijkheden van het landelijk wonen

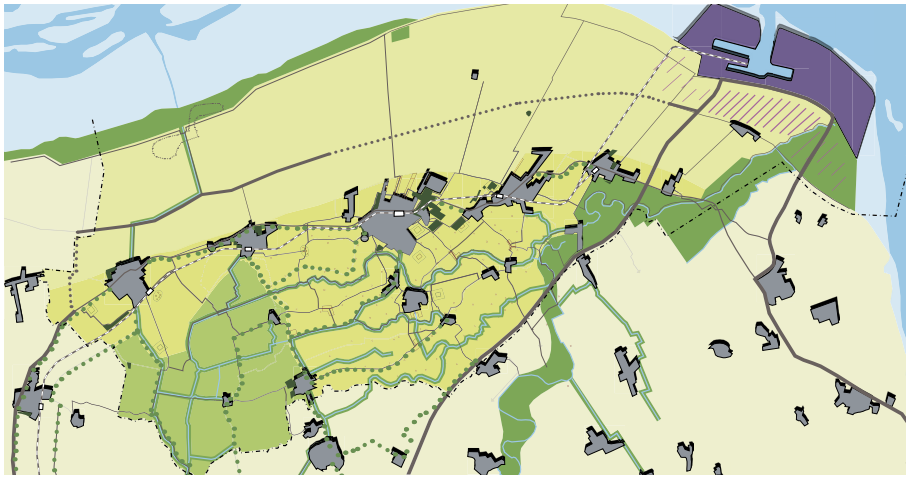

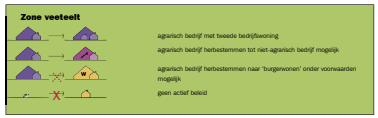

visiekaart

Voor de gemeente Eemsmond is een onderzoek verricht naar de mogelijkheden voor landelijke woonmilieus in het buitengebied. Aanleiding voor dit onderzoek is enerzijds de leegstand van agrarische bedrijven door de processen van de schaalvergroting. De vraag doet zich voor of deze vrijkomende bedrijven omgezet kunnen worden naar wonen. Anderzijds wil een klein aantal particulieren in de gemeente Eemsmond hun droomhuis realiseren. De gemeente Eemsmond wil hier graag aan tegemoet komen maar heeft hiervoor nog geen beleid.

Uit inventarisatie en analyse kwamen een drietal belangrijke punten naar voren. Ten eerste lijkt de schaalvergroting in de landbouw in veel gevallen goed inpasbaar in het landschap. Dit geldt naar onze inschatting niet voor het akkerbouwgebied ten zuiden van Uithuizen waar schaalvergroting leidt tot aantasting van het landschap. Ten tweede bestaat het buitengebied van de gemeente Eemsmond uit verschillende landschapstypen met ieder hun eigen karakteristieken. De verschillen tussen de landschapstypen vervagen, met name de contrasten tussen de kleinschalige jonge kwelderruggen en de Fivelboezem, en dat gaat ten koste van de attractiviteit van het buitengebied Ten derde zijn door processen zoals ruilverkavelingen in de afgelopen honderd jaar de netwerken aangetast. Zo zijn onder andere kerkpaden verdwenen waardoor de toegankelijkheid van het buitengebied is afgenomen.

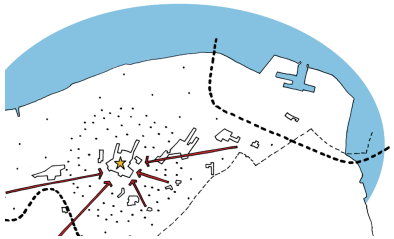

benutten ligging t.o.v. voorzieningen (ca. 4-5 km fietsafstand)

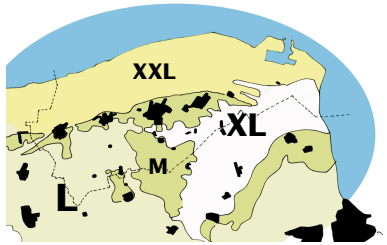

landschapstypen en mate van openheid

LEEUWARDEN – NIEUW STROOMLAND
STRUCTUURVISIE

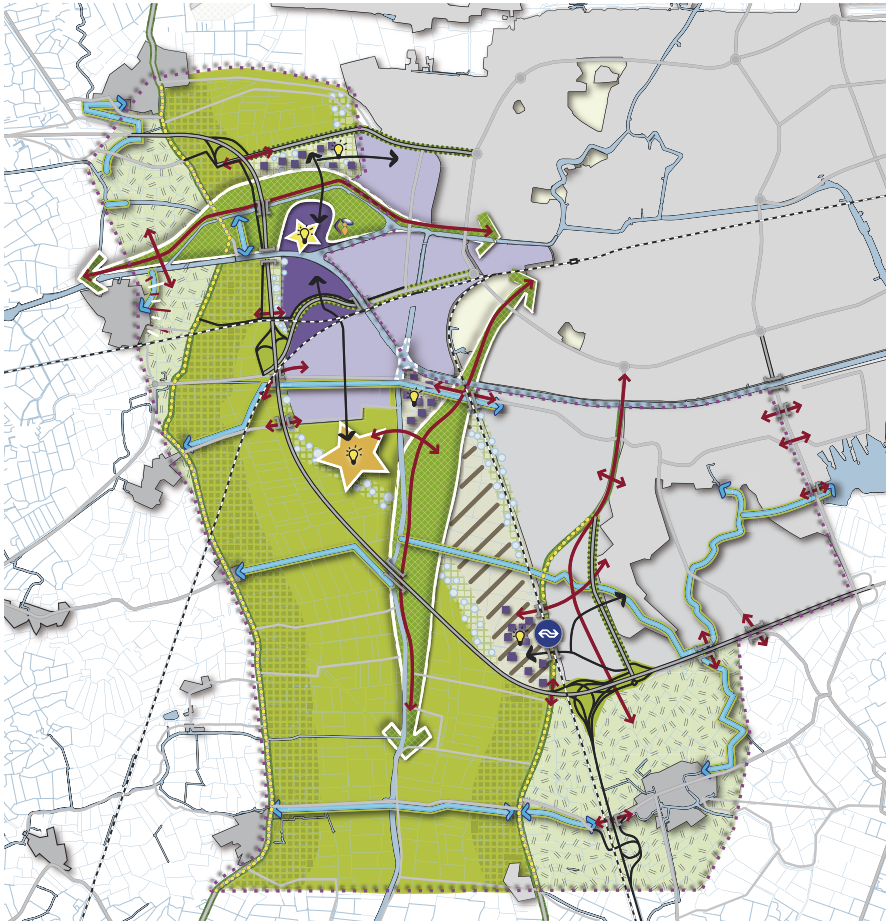

verbeelding ontwerp structuurvisie

Opgave
Voor de gemeenten Leeuwarden, Littenseradiel en Menaldumadeel heeft HKB onder regie van de provincie Fryslân een intergemeentelijke structuurvisie voor Nieuw Stroomland opgesteld. Het plangebied behelst naast de zuidwestelijke stadsrand van Leeuwarden een omvangrijk agrarisch gebied met daarin enkele karakteristieke dorpen. Binnen het gebied spelen diverse ontwikkelingen waarbij de aanleg van de stedelijke uitbreiding van De Zuidlanden (met zo'n 6500 woningen plus voorzieningen en kantoren) en de aanleg van de Haak om Leeuwarden grote invloed hebben op de ruimtelijke karakteristiek van het gebied. De gemeentelijke ambities om te verduurzamen en om ruimtelijke kwaliteit te bewerkstelligen, vragen om afstemming en koppelen van plannen. Daarnaast is gezien de lange looptijd van de structuurvisie voldoende flexibiliteit noodzakelijk om ruimte te maken voor (deels nog) onbekende initiatieven.

Visie
De intergemeentelijke structuurvisie benoemd de landschappelijke karakteristiek van de twee aanwezige landschapstypen; het Middelzeegebied en de kwelderwallen. Bij de twee landschapstypen zijn ruimtelijke uitgangspunten geformuleerd voor toekomstige ontwikkelingen. Hiertoe is een ruimtelijke raamwerk ontwikkeld waarin bestaande en nieuwe groene en blauwe structuren gekoppeld zijn aan een infrastructuur die de landschappelijke karakteristieken en belevingswaarde van het gebied versterken. Binnen dit raamwerk is ruimte gemaakt om nieuwe ontwikkelingen te realiseren. Daarbij is veel aandacht voor de ruimtelijke kwaliteit van de overgang tussen stad en platteland en de recreatieve en groene verbindingen tussen deze twee werelden, opdat deze elkaar versterken.

Op het gebied van duurzaamheid zijn in de structuurvisie diverse mogelijkheden geschapen. Zo wordt de keten tussen (agrarische) productie van het platteland gekoppeld aan de stedelijke en dorpse energiebehoefte door biovergisting en een warmtenet mogelijk gemaakt. Ook wordt in de visie ruimte geboden voor watertechnologie waardoor de in het gebied aanwezige (water)kennis op grote schaal getest kan worden en de wateridentiteit van het gebied versterkt. Experimenteerruimte en ruimte innovatieve ontwikkelingen wordt in de visie ook geschapen voor de agrarische sector (in de vorm van een landbouwcampus) en voor duurzame energieproductie en duurzame bedrijvigheid (energiepark). De MER die parallel met het planproces van de Structuurvisie heeft de milieueffecten en mogelijke alternatieven in beeld gebracht, waardoor een duurzame afweging heeft plaatsgevonden.

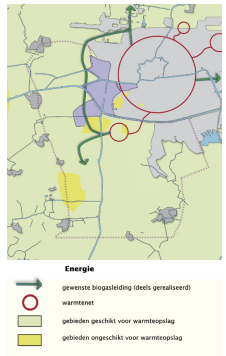

locatiefoto

locatiefoto

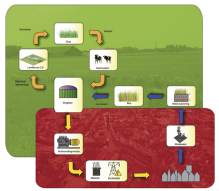

stad en platteland versterken elkaar

Binnenstadsvisie Dokkum

Dongeradeel (Fr)

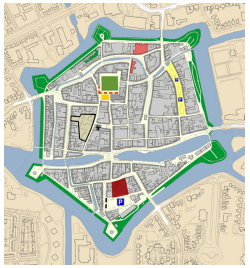

verandergebieden

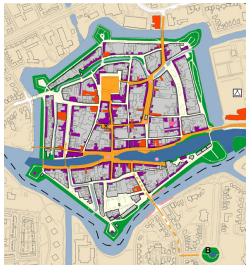

recreatief netwerk

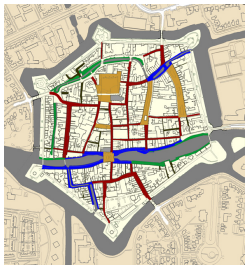

netwerk openbare ruimte

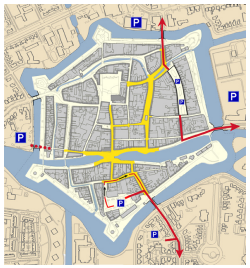

parkeersysteem

Dokkum 1572

de Markt

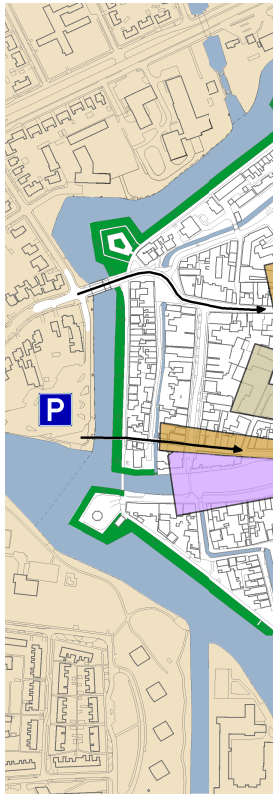

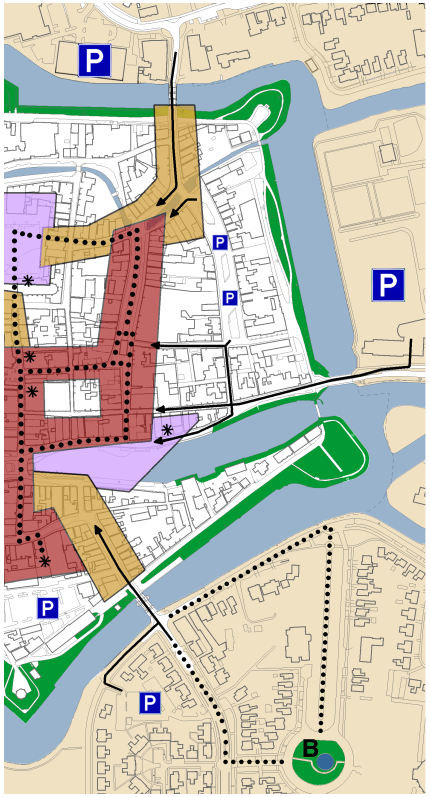

de Binnenstadsvisie

De Zijl

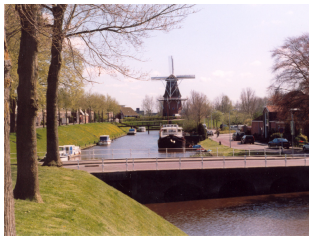

groene bolwerken

'telhaven

De Zijl

Bestemmingsplan beschermd stadsgezicht
Voor de zeer goed bewaarde en beheerde binnenstad van Dokkum heeft het bureau het eerste bestemmingsplan voor een beschermd stadsgezicht in Nederland gemaakt (vastgesteld in 1974). Als voorbereiding op de actualisering hiervan is een ontwikkelingsvisie voor de binnenstad gemaakt met intensieve participatie van de bevolking, georganiseerd en ongeorganiseerd.

Binnenstadsvisie
Belangrijkste uitgangspunten zijn dat de historische structuur van de stad bewaard blijft, dat de voorzieningen up-to-date kunnen blijven en dat overal wordt gewoond, ook waar de nadruk ligt op andere hoofdfuncties. Daarin doen zich op vier plekken knelpunten voor, waarvoor oplossingsrichtingen zijn afgewogen. Daarnaast speelt de afstemming van de inrichting van delen van de openbare ruimte op het (gewenste) gebruik.
De functionele zonering maakt onderscheid tussen het kernwinkelgebied, dat uitbreiding behoeft, en de aanloopgebieden. Vooral de recreatieve en toeristische aantrekkingskracht van Dokkum is in ontwikkeling. De belangrijkste historische en toeristische gebieden worden daarom aangepakt en de routing ertussen verbeterd. Na jaren van discussie is de verkeersstructuur vastgelegd. Vervolgonderzoek wordt gedaan naar de mogelijkheden van ondergronds parkeren binnen de wallen. Dit is bedoeld om de parkeerdruk op het openbaar gebied te verkleinen en de pleinen als verblijfsgebieden te kunnen inrichten.

Doel: sturen van ontwikkelingen
Doel van het zoneren van gebieden met een hoofdfunctie is het sturen van initiatieven en ontwikkelingen om te komen tot een goed functionerende binnenstad met voldoende toekomstmogelijkheden, met een grote aantrekkingskracht en met een goed woonmilieu. Daarvoor is een groot draagvlak georganiseerd onder ondernemers en bewoners.

UTRECHT STATIONSGEBIED

masterplan

visiekaart, groen: centrumboulevard; rood: stationscorridor; paars: plein; beige: spoor

opdrachtgever
Projectorganisatie
Stationsgebied Utrecht

locatie
Utrecht

i.s.m.
gemeente Utrecht
Enno Zuidema Stedenbouw

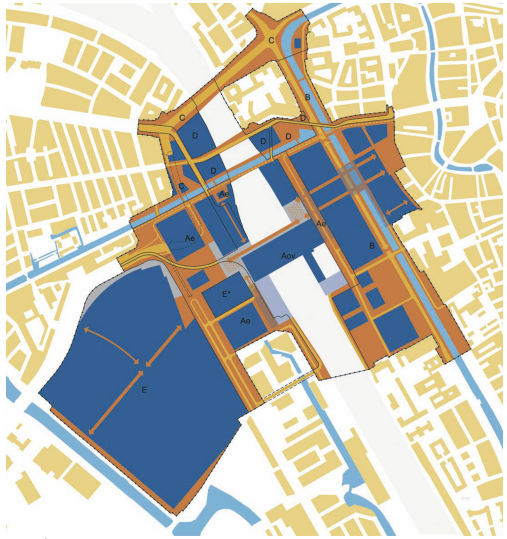

rasterkaart

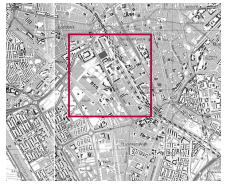

publieke ruimte

programma

Masterplan en referendum

De toenemende druk op het centrum van Utrecht is enerzijds het gevolg van de rol die de stad speelt in de Deltametropool en als nationaal knooppunt van openbaar vervoer, anderzijds groeit de stad zelf aan de westkant (Leidsche Rijn; 80.000 inwoners) en aan de oostkant (kenniscentrum De Uithof). Na het referendum over het Stationsgebied in Utrecht is gewerkt aan het Masterplan dat de voorkeur van de Utrechtse kiezer heeft: een waarborg voor een leefbare stad. Daaruit zijn een drietal ambities afgeleid: verbinden, herstellen en betekenis geven.
In het referendum zijn twee zones aangegeven waar dit moet worden verwezenlijkt: de Centrumboulevard en de Stadscorridor. In de Visiekaart zijn deze twee zones in beeld gebracht. Deze zijn in het kader van het Masterplan verder uitgewerkt tot een Rasterkaart, gebaseerd op het zeventiende eeuwse plan Moreelse.

Samenwerking

De complexiteit van een opgave als die van het Stationsgebied in Utrecht vraagt om veel expertise. Opdrachtgever is de Project Organisatie Stationsgebied. Het stedenbouwkundig ontwerp is gemaakt in atelierverband met de Dienst Stadsontwikkeling, HKB Stedenbouwkundigen Rotterdam en Enno Zuidema Stedenbouw. Medewerkers van HKB zijn vanaf het begin bij de planontwikkeling voor het centrum van Utrecht betrokken geweest.

APPINGEDAM - OVERDIEP

stedenbouwkundig plan

opdrachtgever
Woongroep Marenland
Bouwbedrijf Kooi

locatie
Appingedam
(Overdiep)

"centrumgebied aan het water"

stedenbouwkundig plan

HKB
stedenbouwkundigen

Transformatie "overkant" tot centrumdeel

Ten zuiden van de historische binnenstad van Appingedam ligt aan de overkant van het water een versleten bedrijvenlocatie. De ontwerpopgave is hier een centrumgebied te realiseren dat een eigentijdse toevoeging wordt aan de binnenstad. Een transformatie van een locatie "buiten" de binnenstad tot logisch onderdeel van het centrum. Deze ontwikkeling is onderdeel van het gemeentelijke beleid vastgesteld in de Ontwikkelingsvisie Appingedam 2030.

Groot programma in binnenstedelijke sfeer

Met een relatief grootschalig programma, waarvoor in de historische binnenstad geen ruimte is, wordt de centrumfunctie van Appingdam versterkt. Een winkelcentrum voor dagelijkse goederen van 6000m▪, een cluster van zorgfuncties van 3000m▪, 121 woningen, een passantenhaven en 450 parkeerplaatsen. Dit programma is in het ontwerp zo geordend dat er een compact winkelcentrum met intieme sfeer ontstaat aansluitend op de binnenstad.

maquettefoto Overdiep

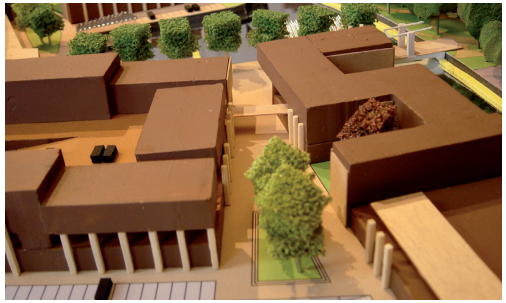

maquettefoto Schippersplein

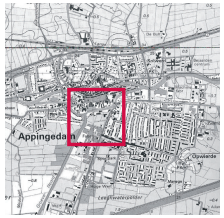

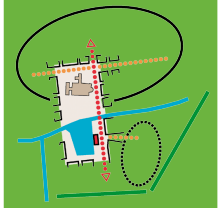

concept

Eigentijdse toevoeging aan de binnenstad

De bouwmassa is zo geordend dat er een maritieme binnenstedelijke sfeer ontstaat aansluitend op de historische binnenstad en een stoere buitenkant. De stoere buitenkant houdt afstand van de omliggende (water)wegen en woonwijken. Hierdoor is het Overdiep als geheel te ervaren, als specifiek gebied met een eigen identiteit, een nieuw gezicht van de stad Appingedam.

de haven

het zorgcomplex met daarboven appartementen en de grondgebonden woningen vormen de zuidelijke en westelijke wand van de haven

Inspiratie: handelsstad aan het water
Dat een relatie met het water wordt gezocht is niet nieuw. De stad Appingdam is bekend om het Damsterdiep met de "hangende keukens" in het historische centrum. Aan het Nieuwe Diep, dat de grens van de binnenstad vormde, ontstaat nu een nieuwe stedelijke ruimte. Het handelsstadverleden is de inspiratiebron voor de opzet van het ontwerp, zo is de bebouwing op de haven gericht met kades en paviljoens. De brug legt de fysieke relatie met de overkant, de oude Nicolaïkerk en het park vormen samen met de nieuwe haven en bebouwing het nieuwe waterhart van Appingedam en de schakel met de historische binnenstad.

Industrielawaai: afscherming en reflectie
Het industrieterrein aan de zuidzijde van het plangebied kent een geluidszone. Bepalend is zowel de reflectie op omliggende meetpunten als de afscherming van de nieuwbouw. De oplossing ten aanzien van reflectie is gevonden in het beperken van de gevellengte en de bouwkundige detaillering van de nieuwbouw.

vanaf het plein rondom de Nicolaikerk is goed zicht op het nieuwe winkelcomplex

nieuwe bebouwing aan de Groeve

ALPHEN AAN DEN RIJN

masterplan stadshart

opdrachtgevers
MAB bv en gemeente
Alphen aan den Rijn

locatie
Alphen aan den Rijn

1e prijs LEVEnDE STAD!

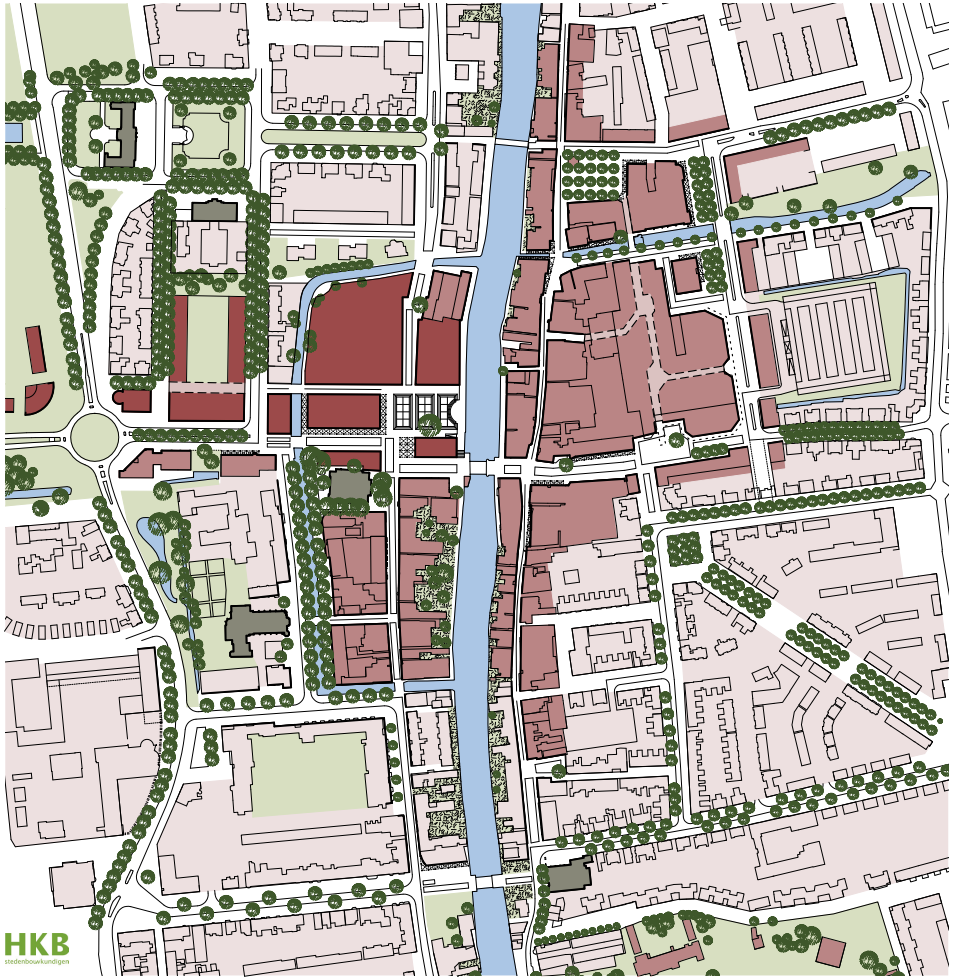

het nieuwe Rijnplein

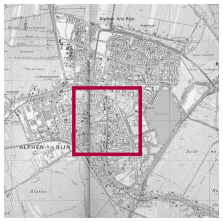

Opgave: herstel van een verloren centrum

Het centrum van Alphen aan den Rijn is in omvang en voorzieningenniveau sterk achtergebleven bij de snelle ontwikkeling van de groeistad. Bovendien valt het in twee delen uiteen, ter weerszijden van de Oude Rijn. Het succesvolle, maar te kleine kernwinkelapparaat ligt op de Lage Zijde, de oostoever. Daar is de kleinschaligheid van de Hollandse stad nog bewaard gebleven. Op de Hoge Zijde, de westoever, ligt het bestuurlijk centrum tussen restanten van oude winkelstraten. Als gevolg van hardhandige verkeersdoorbraken en grote, autonoom gesitueerde gebouwen is de samenhang zoek.
De opgave is een nieuw Stadshart tot stand te brengen dat beide oevers weer bij elkaar betrekt, met inzet van een omvangrijk nieuw programma: 25.000 m² winkels en kantoren, 15.000 m² stadhuis, een theater, een bioscoop, 300 woningen en bijbehorende parkeervoorzieningen.

masterplan

Historische analyse

Analyse van de historische ontwikkeling van de stad vanuit de Romeinse tijd biedt inzicht in de achtergronden van de verschillen tussen de Lage en de Hoge Zijde en daarmee aanknopingspunten voor de ruimtelijke en functionele organisatie van het nieuwe Stadshart. Belangrijk zijn:

- de ligging van de rivier tussen de achterkanten van de stad, waardoor hij in het stadsbeeld een te geringe rol speelt,
- de noord-zuid verschuiving van de centrumdelen ter weerszijden van de rivier in combinatie met de bajonetbeweging van de ene dijkstraat naar de andere over de Alphense Brug,
- de aftakkingen van de rivier in het centrum die het beeld van Alphen als waterstad kunnen versterken,
- de drie structurerende lijnen loodrecht op de rivier, die daaroverheen doorgezet kunnen worden.

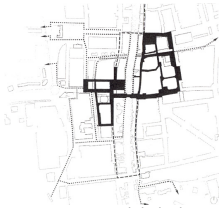

routing in en om winkelgebied

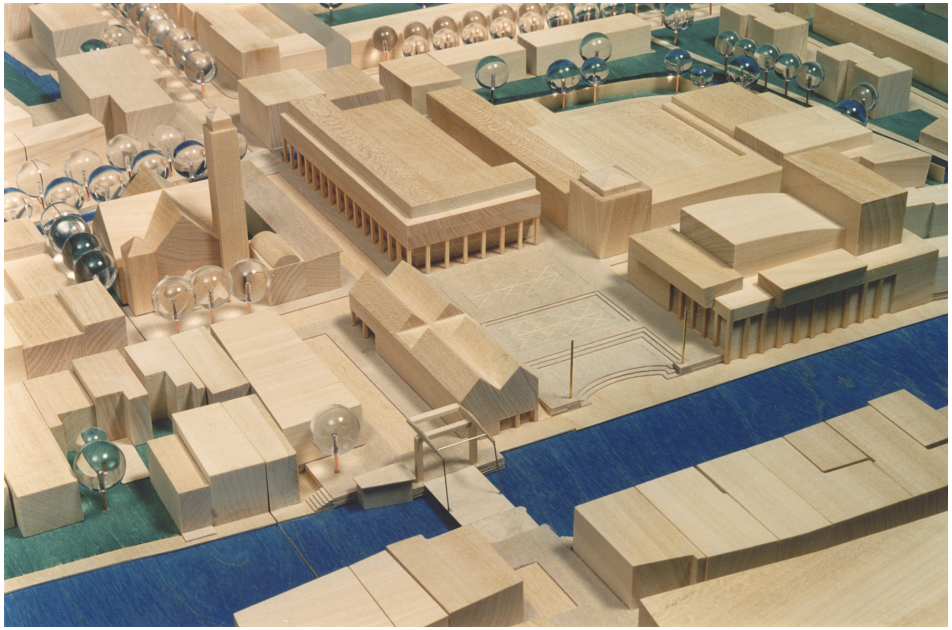

maquettefoto

Castellumstraat vanaf de brug naar de kerk

de nieuwe winkelstraat

Het ontwerp: stadsas, brug en stadsplein verbinden

Ter weerszijden van de Oude Rijn krijgen de twee centrumdelen goed herkenbare begrenzingen: respectievelijk een boulevard en een gracht. Daarbinnen is een stratenplan ontworpen met een aanvullend winkelcircuit. De Hoge Zijde krijgt aan de Oude Rijn een nieuw Stadsplein, door zijn positie gelegen als het ware tussen de Hoge en de Lage Zijde in: de oostelijke wand wordt gevormd door de fraaiste monumenten van Alphen die aan de overzijde van de rivier op de kade aan de Lage Zijde staan. Wachtend voor de brug heeft het publiek een diagonaal zicht over dit plein, terwijl toch de straat over de brug doorgaat met een continu profiel. Binnen de continuïteit van die stadsas is het historische thema van de verspringingen in het profiel ter plaatse van zijstraten uitgebuit om een reeks besloten stadsbeelden te verkrijgen. Ook de zijstraten zelf worden in deze straatruimte beëindigd, waardoor de centrale rol van de stadsas verder wordt benadrukt.
Naast de handel, in de vorm van de uitbreiding en versterking van het kernwinkelapparaat, krijgt de cultuur een plaats aan het nieuwe Stadsplein (theater en bioscoop) en het bestuur een plaats bij de stadsentree (het nieuwe stadhuis). De beide kerken met hun torens als symbolen voor de religie blijven hun rol als oriëntatiepunten vervullen.

1e prijs LEVEnDE STAD!

Het Masterplan Stadshart voor Alphen aan den Rijn heeft van de provincie Zuid Holland in 2004 de eerste prijs gekregen in de prijsvraag voor De LEVEnDE STAD!

Juryoordeel

De jury rekent het ingezonden plan voor het centrum van Alphen grote kwaliteit toe. Daarbij is er veel waardering voor het herstel van vroegere stedenbouwkundige structuren, ondermeer de beide oevers van de Oude Rijn en de singel, en inpassing daarvan in een intensief functionerend centrumgebied.

luchtfoto

ruimtelijke samenhang en dwarsverbanden stadsas

bestaande situatie

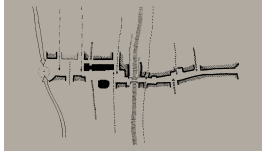

masterplan

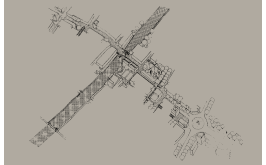

isometrie stadsas: masterplan

Hoewel (en omdat) de veranderingen omvangrijk zijn, is het stedenbouwkundig ontwerp voor het nieuwe stadscentrum van Alphen aan den Rijn gericht op historische continuïteit als middel om ruimtelijke en functionele continuïteit te bereiken. Daarbij wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van bestaande elementen, elk met een eigen betekenis, terwijl elders in de stadsplattegrond wordt verwezen naar het verleden en de formele principes die daarin herkenbaar zijn, zonder dat wat er ooit geweest is te herhalen of te imiteren.

DEVENTER - SPIJKVOORDERENK

stedenbouwkundig plan

opdrachtgever
gemeente Deventer

locatie
Spijkvoorderenk

Wonen in het groen

Spijkvoorderenk
De Spijkvoorderenk is de laatste buurt in de Deventer tuinstad De Vijfhoek. De buurt ligt aan de noordkant van de wijk tussen het buitengebied, Spikvoorde, de Leonard Springerlaan en Fetlaer. Het programma bestaat uit ongeveer 350-400 woningen (in diverse prijsklassen, woningtypen en ontwikkelstrategie) in combinatie met een basisschool met naschoolse opvang voor ongeveer 500 leerlingen.

Een buurt met twee gezichten
In en rondom het plangebied is monumentale boombeplanting en een eikenbosje aanwezig. Deze beplanting wordt nagenoeg volledig ingepast en versterkt zodat de jonge buurt meteen een groen en Sallands karakter krijgt. Door de handhaving van de beplanting ontstaan in de Spijkvoorderenk als vanzelf twee buurtjes met ieder hun eigen identiteit: Ny Fetlaer en Spijkvoorderhout.

De centrale opgave in Ny Fetlaer is het afronden van het naastgelegen Fetlaer. Hiertoe is de karakteristieke opzet van het Fetlaer doorgezet. Evenals het Fetlaer wordt het Ny Fetlaer geïnspireerd op Deense moderne architectuur. Hierdoor ontstaat een wijk met een rustige, collectieve uitstraling. Ny Fetlaer leent zich hierdoor voor een projectmatige ontwikkeling.
Door haar ligging en groene karakter doet zich in de Spijkvoorderhout de kans voor een bijzonder woonmilieu te realiseren. De gemeente Deventer wil particulieren in deze buurt in staat stellen om hun eigen droomhuis te bouwen. Om de gevarieerde bebouwing te neutraliseren en het groene karakter te versterken worden royale lanen aangelegd. De Spijkvoorderhout groeit daardoor op termijn uit tot een gevarieerd en lommerrijk villapark.

twee buurten met eigen karakter

Leonard Springerlaan

bestaande Sallandse schuur

handhaven bestaande beplanting

straat in het Fetlaer

DEVENTER - SPIJKVOORDERENK

beeldkwaliteitplan

opdrachtgever
gemeente Deventer

locatie
Spijkvoorderenk

Wonen in het groen

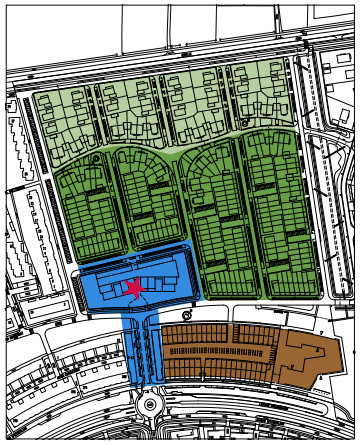

Opgave

Voor de Spijkvoorderenk in De Vijfhoek in Deventer is naast het stedenbouwkundig plan een beeldkwaliteitplan opgesteld. Doel is dat het beeldkwaliteitplan samen met het bestemmingsplan een helder toetsinstrument voor de vormgeving van bebouwing en openbare ruimte vormt bij de uitwerking van de buurt. Tijdens de ontwikkeling van de buurt is het beeldkwaliteitplan bedoeld als inspiratiebron.

Visie

De centrale gedachte in het beeldkwaliteitplan is dat variatie in architectuur en vormgeving van de openbare ruimte geen doel op zich is, maar betekenisvol moet zijn voor de buurt zodat 'verrommeling' wordt voorkomen en een krachtig beeld ontstaat. Om een krachtige beeld te realiseren is het van belang dat het beoogde beeld en de ontwikkelingsstrategie nauw op elkaar aansluiten. Deelgebied Ny Fetlaer wordt projectmatig ontwikkeld en krijgt een collectieve uitstraling. De Spijkvoorderhout bestaat uit vrije kavels en hier ontstaat 'vanzelf' een gevarieerd beeld.

Ny Fetlaer

In Ny Fetlaer is gekozen voor een gebiedsgerichte benadering, gerelateerd aan het stedenbouwkundig plan. De deelgebieden 'De Zoom', 'De Straat' en 'De Groene Ring' bestaan uit verschillende grondgebonden woningtypen en sluiten qua bebouwingsmogelijkheden, dakvorm en architectonische uitstraling (thema: Deense architectuur) aan op het naastgelegen Fetlaer zodat een samenhangende wijk ontstaat. Variatie in deze deelgebieden is subtiel en ontstaat door een spel met materialen, kleuren en gevelexpressie. Het deelgebied 'Het Vizier', een ensemble met appartementengebouwen, contrasteert met bovenstaand homogene beeld zodat de entree van de wijk wordt verbijzonderd.

De openbare ruimte in het Ny Fetlaer krijgt een eenvoudige, rustige en groene uitstraling. Er worden min of meer dezelfde materialen gebruikt als in het Fetlaer. Er is gekozen voor een combinatie van (waterpasserende) licht- en donkergrijze betonklinkers in de rijbanen, lichtgrijze betontegels voor de trottoirs en de toepassing van hagen (in de openbare ruimte en op de overgangen naar eigen terrein). De openbare ruimte wordt verbijzonderd door een keuze van boomsoorten van verschillende grootte met sierwaarde (per woonstraat één boomsoort).

'Vijfhoeks' accent
In De Vijfhoek worden plekken waar de wijkontsluiting (Leonard Springerlaan) en voormalige landwegen elkaar kruisen met bijzondere gebouwen gemarkeerd. In de Spijkvoorderenk ligt aan de Vijfhoekseweg ook een zo'n plek. Op deze locatie is een 'laagteaccent' geprojecteerd met een ten opzichte van de buurt en haar omgeving afwijkende uitstraling.

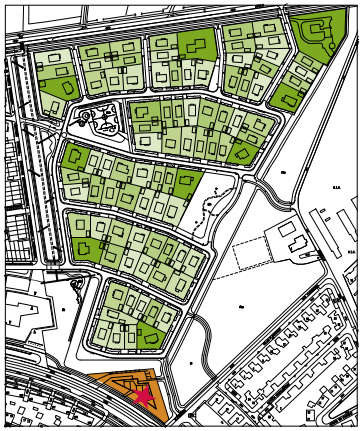

Spijkvoorderhout
Voor het villapark als geheel worden de bebouwingsmogelijkheden op elkaar afgestemd. De ligging en de kaprichting zijn evenals de bouwmassa (één bouwlaag met steile kap) en plastiek (eenvoudige hoofdvorm met ondergeschikte plastiek) en het gebruik van ambachtelijke materialen vastgelegd. De ligging en kaprichting zijn vastgelegd om enerzijds de afstand tot de boombeplanting te reguleren en anderzijds een gevarieerd bebouwingsbeeld te waarborgen. Variatie ontstaat verder door verschillen in kapvorm, architectonische expressie en subtiele verschillen in kleurstelling en materiaalgebruik. De variatie is verder opgevoerd door op markante plekken in de verkaveling de bebouwingsmogelijkheden te verruimen.

De openbare ruimte bestaat grotendeels uit lanen met een rijbaan in asfalt met aan weerszijden brede grasbermen met nieuwe aanplant van diverse soorten eiken in een los beplantingspatroon. Op de overgang tussen openbare ruimte en eigen terrein worden rhododendrons aangeplant. De zone langs de Oerdijk heeft een afwijkende kleinschalige opzet en krijgt een passende uitstraling met een rijbaan in granieten keitjes, grasbermen met nieuwe eikenbomen en hoge hagen op de overgang met het eigen terrein.

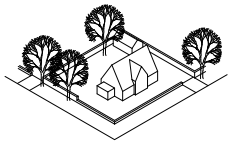

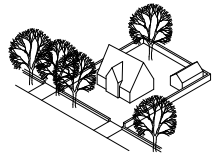

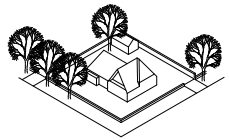

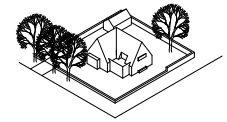

voorbeelden bouwmassa's

Vinex-locatie Westpolder/Bolwerk (1)

Masterplan, stedenbouwkundig plan en kwaliteitsinstrumentarium

Berkel en Rodenrijs (ZH)

Masterplan

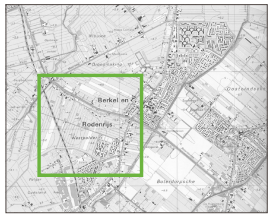

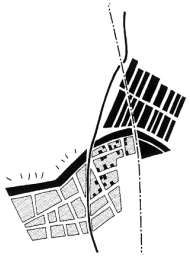

gemengd wonen

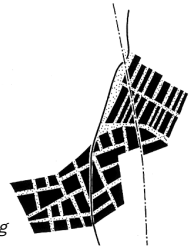

groene dooradering

waterstructuur

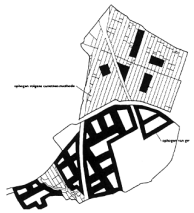

bouwrijp maken

Dorps wonen
Voor de Vinex-locatie Westpolder-Bolwerk stelde de gemeente voor het programma van 3.500 woningen het thema “dorps wonen”. In essentie heeft het woord dorps vooral een sociaal-culturele inhoud. De ruimtelijke betekenis is vertaald in een vijftal uitgangspunten voor het ontwerp.

Integratie met het buitengebied
Een belangrijk kenmerk van een dorp is de samenhang met het omringende land: het buitengebied vormt als het ware de belangrijkste groenvoorziening. De strategie om het buitengebied de wijk in te trekken is hier op zijn plaats omdat de ruimtelijke kwaliteit ervan voor de lange termijn verzekerd is (de Groen-Blauwe Slinger aan de westzijde). Het groen krijgt dus binnen de wijk een netwerkachtige structuur en veel aandacht gaat uit naar de verbindingen over de N470 die het gebied begrenst. Deze verbindingen vormen de hoofdmomenten in het ontwerp. De hoogteverschillen, die door de vervening zijn ontstaan, worden uitgebuit en krijgen een nieuwe betekenis.

Het landschap als basis
Van oudsher waren de dorpen niet veel meer dan het bruikbaar maken van de natuur voor het wonen. Dorpstypen zijn dan ook vaak vernoemd naar het landschap waar ze deel van uitmaken. Die directe samenhang tussen het bestaande landschap en het nieuwe woongebied is daarom hier een belangrijke ambitie. Dit uit zich in het ontwerp vooral in het waterregiem en de verkavelingstructuur.

Individualiteit van het bouwen
De herkenbaarheid van het eigen huis speelt in de dorpen altijd een belangrijke rol. De huidige stand van de informatietechniek en de gemiddelde woningprijs maken die individualisering opnieuw mogelijk. De tijdgeest lijkt er ook rijp voor te zijn.

Mengen van wonen en werken
De meest interessante vormen van diversiteit ontstaan niet door vormgeving, maar door menging van functies. Omdat naast het gebied van Westpolder-Bolwerk een bedrijventerrein is gepland, wordt een aantal overgangsmilieus gemaakt waar wonen en werken op verschillende wijzen met elkaar worden gemengd. De mogelijkheden hiervoor zijn onderzocht in een studie naar gemengde woon-werkmilieus in opdracht van de SEV.

Geschiedenis maken
Kenmerkend voor een dorp is de geschiedenis die ermee verbonden is en er als het ware uit valt af te lezen: geleidelijke veranderingen, deels gebaseerd op toevalligheden. Om inspiratie te putten uit groeiprocessen is een fictieve geschiedenis geschreven, die gebaseerd is op feiten die zich op enigerlei wijze in de omgeving van Berkel en Rodenrijs hebben voorgedaan.

HKB
stedenbouwkundigen
groningen rotterdam

Vinex-locatie Westpolder/Bolwerk (2)

Dorpen, dijken en dichtheden

Berkel en Rodenrijs (ZH)

verkaveling Bolwerk-oost

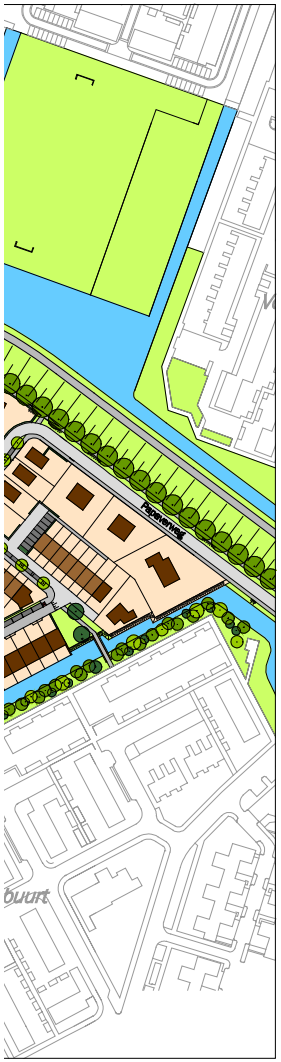

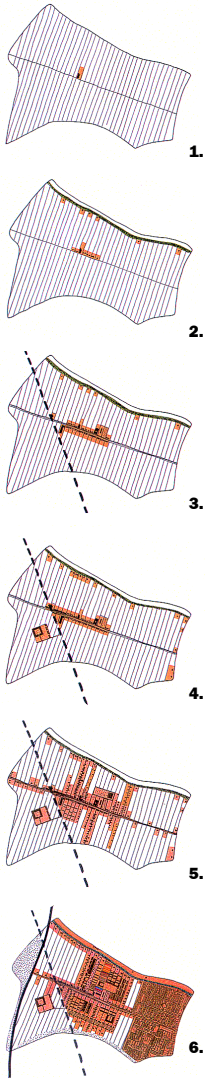

Fictieve geschiedenis voor de Westpolder (verkorte versie)

1.
Koopman Jacob van Berkel investeert zijn in de VOC verworven fortuin in zijn geboortestreek. Hij maalt in tien jaar tijd een veenpolder droog: de Westpolder met een middenontwatering en 72 percelen van 40 meter breed. Hij bouwt een grote boerderij midden in de polder.

2.
Jacob´s zoon Arnold biedt zijn landarbeiders lapjes grond om een eigen hut te kunnen bouwen. Nadat de polder gereed is geeft hij een groot deel uit in pacht. De zes boerderijen worden op afstand van de stamvaderlijke boerderij aan de ringvaartdijk gebouwd. De familie laat een kerkje bouwen en een hofstede naar Italiaans model vervangt de boerderij. Westpolder wordt een gemeente.

3.
In 1880 wordt het spoor door de polder aangelegd. Als compensatie voor de doorsnijding bedingt men een station, hoewel het gehucht daar eigenlijk te klein voor is. Zoals de familie voorzag brengt dit groei met zich mee en zij verkoopt binnen korte tijd 23 kavels voor particuliere woningen. Er komt een coöperatieve melkfabriek waar arbeiderswoningen bij worden gebouwd. Het groeiende dorp trekt middenstanders aan.

4.
Vanuit Rotterdam zoekt men een locatie voor een nieuwe gevangenis aan een spoorlijn. In samenwerking tussen de familie en de middenstand wordt het project in de wacht gesleept. Het gebouwencomplex wordt ver van de dorpsbebouwing over het spoor gesitueerd om aan de tegenstand tegemoet te komen.

5.
Het dorp breidt uit. Om de huur laag te kunnen houden verschijnen de eerste rijtjeswoningen, maar met een lage goot. Op de fundamenten van de vervallen hofstede komt een bejaardenhuis. Een boer die niet meer kan werken geeft zijn grond uit als volkstuinen. Langzaam maar zeker worden de optrekjes er groter en wordt er feitelijk gewoon gewoond.

6.
Na de onvermijdelijke samenvoeging met de gemeenten Berkel en Rodenrijs blijken er op korte termijn alleen bouwmogelijkheden in Westpolderdorp, nabij de melkfabriek. Tijdens de bouw blijkt deze fabriek niet rendabel meer en wordt gesloten. Voor de vrijkomende grond wordt een invulling ontworpen, met vanwege de hoge kosten een aanmerkelijk hogere dichtheid dan in de rest van het plan.
En dan komt de VINEX....

Dorps wonen in vijf ruimtelijke thema's:
- integratie met het buitengebied,
- het landschap als basis,
- individualiteit van het bouwen,
- menging van wonen en werken,
- geschiedenis.

i.s.m.
H+N+S
Landschapsarchitecten

opdrachtgever
VINEX-Projectbureau,
gemeente Berkel en
Rodenrijs

Hart voor Opwierde
stedenbouwkundig plan voor de revitalisering

Appingedam (Gr)

stedenbouwkundig plan 1e fase

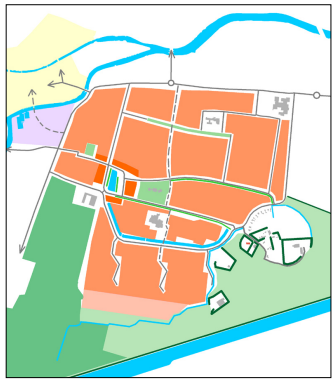

structuurbeeld

het nieuwe hart

Revitalisering is geboden
De wijk Opwierde in Appingedam is gebouwd in de jaren dertig tot negentig, een groot deel daarvan naar een ontwerp van ir. P. Oom, de oprichter van het bureau. Het toekomstbeeld uit de jaren zestig (veel gestapelde bebouwing) blijkt in Opwierde niet te werken. Inmiddels zijn vooral in dit soort bebouwing knelpunten ontstaan. De wijk als geheel ontbeert interne samenhang, aansluiting op zijn omgeving en een duidelijk centrum.

Ingrepen: op weg naar een groene buurt
Het stedenbouwkundig plan voor de revitalisering omvat de volgende ingrepen.

De bestaande routes voor auto´s naar de binnenstad en de naastliggende woonwijk worden verbeterd en een nieuwe route voor langzaam verkeer wordt toegevoegd.

De winkels worden verplaatst naar het nieuwe hart en met nieuwe appartementengebouwen zorgvuldig ingepast in de bestaande omgeving. Herkenbaarheid en ruimtelijke kwaliteit ontstaan door de toevoeging van een waterpartij en de inrichting van een wijkpark.

De oost-west straten worden omgevormd tot groene linten die naar het buitengebied leiden. Er komen laanbomen en de appartementenblokken worden vervangen door woningen met tuinen.

De centrale noord-zuid route voor langzaam verkeer krijgt een eigen inrichting.

Voor de nieuwbouwlocaties is een beeldkwaliteitsplan opgesteld.

Continuïteit en toekomst
Het is een unieke kans en een zeer leerzame ervaring om een woonwijk die deels door het bureau zelf is ontworpen, in onderling sterk verschillende fasen die elk een tijdbeeld verbeelden, nu aan te passen aan de huidige eisen en verwachtingen: versterken van de samenhang binnenin en naar buiten, herstellen van de ruimtelijke hiërarchie, wegwerken van slijtage en verouderde woningen: Een nieuw Hart voor Opwierde zet de toon.

TWELLO

schetsontwerp Landgoed Twello

wonen in De kwekerij

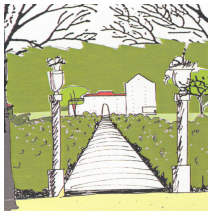

nieuwe oprijlaan van het landhuis

HKB
stedenbouwkundigen

Groot programma inpassen in dorpse sfeer
In Twello komt de locatie van de Dumeco slachterij vrij, een kans voor Twello om dit gebied te integreren in de kern van het dorp. De ambities zijn groot: tweehonderd woningen, centrumfuncties, 200 centrumparkeerplaatsen, de Twellose beek opnemen in een groenzone én een oplossing bedenken voor de spoorgeluidhinder die de gehele locatie bestrijkt.

Landhuis, koetshuis en kwekerijwonen
Het landgoed Twello krijgt een statige oprijlaan met aan het einde een nieuw landhuis met een openbare tuin ervoor. De Twellose beek loopt hieraan evenwijdig door een avontuurlijk bosje met een recreatieve route naar het buitengebied. De parkeerring van Twello loopt langs het nieuwe koetshuis, op deze manier is het landgoed ervaarbaar voor alle bezoekers van Twello.
In de voormalige gemeentekwekerij wordt aan tuinpaden gewoond. De hagen langs de tuinpaden en de tuinen rond de woningen dragen bij aan de groene sfeer van het landgoed. Bestaande bomen worden ingepast en jonge bomen worden uitgeplant verderop in het plan.

Nieuw plein verbindt oud en nieuw
De kern van het dorp wordt uitgebreid met een informeel plein onder een dak van eiken. Hier kunnen 200 auto's parkeren en het is geschikt voor dorpsevenementen. Rondom het plein liggen oude en nieuwe woningen, centrumfuncties en ook groen. Juist de afwisseling in de bebouwing en groen zorgt voor de ontspannen sfeer, die eigen is aan Twello.

Geluidsafscherming: "dove" gevels en groen
Om woonbebouwing mogelijk te maken is een afscherming van het spoorgeluid (meer dan 70 dB(A)) noodzakelijk. Aan de centrumzijde komt daarom een bebouwingslint van grondgebonden woningen en appartementen met "dove" gevels. De geluidsluwe zuidzijde is de woonkant voor deze woningen. Bij het landgoed is juist voor een groene uitstraling gekozen. De afstand en een laag scherm langs het spoor weren het geluid voor de bebouwing in de kwekerij. Het landhuis krijgt wel een 'dove' gevel.

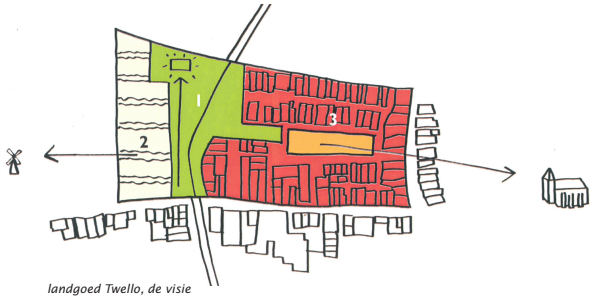

landgoed Twello, de visie

Fictief landgoed verbouwen tot woongebied
Het westelijke deel is opgevat als een voormalig landgoed. Met dit concept kunnen alle bestaande groenelementen en de Twellose beek een betekenis krijgen zowel op het niveau van het omringende landschap als op het niveau van de dorpskern en de buurt. Het thema van een Gelders landgoed heeft ons geinspireerd tot een specifieke vertaling van het woningprogramma in verschillende woonvormen.

1. Landgoed aan de Twellose bosbeek
2. De kwekerij
3. Plein onder de eiken

Holland Village Nagasaki

“a posteriori” urban plan

Nagasaki, Japan

model, birdseyeview from the south

History invented

12th century
A fishing village is founded at the mouth of the river. Along the upper course of the river a stone house is built. Gradually, roads are laid out along the banks of the river and agricultural development begins.

12th - 14th century
The small city is fortified with walls and gates. Inner and outer harbours are laid out, as well as a fish market. At the centre a city hall and a church are constructed. The stone house is transformed into a castle and lowlands are claimed and developed as forests for wood production and polders for agricultural use.

14th - 17th century
The city is enlarged and new walls are erected. Due to the growth of the Dutch East India Company (VOC, 17th century) the port is enlarged and a new marketplace is established. In the centre of the city several new public buildings are erected together with houses for the “burgers” (patricians). Outside the city, the castle is better fortified and later on the Royal Palace of House Ten Bosch is built.

19th century
The industrial development of the city brings a new period of prosperity. Railroads and stations are constructed, a canal changes the course of the river and the port develops. The fortifications lose their defensive function and residential districts spread beyond them. The House Ten Bosch Palace is enlarged.

20th century
Suburbs grow, along with new grounds for villa’s. The old city district, docks and beaches are redeveloped. In accordance with specific traffic and safety regulations they create a comfortable environment up to modern standards. In the rural area agricultural demonstration projects are set up and a landscape is made that enhances ecological qualities.

History invented
As a Japanese theme park and resort, a replica of a Dutch city is designed on the basis of an invented history. By analysing different stages of development typical for Dutch cities and applying the characteristic elements to the given site, it was possible to translate an abstract scheme into the birth of a real city.

Transformation imitated
Having established the different parts of the city, analogous to existing situations, “historical development” should be transformed in such a way that the new city as a whole retains its unity: in its morphology (the pattern of public spaces) and typology (of buildings). Its wildly varied recreational and cultural functions bind everything together into an exhilarating experience.

PIETERBUREN - HOOFDSTRAAT

(her) inrichtingsplan

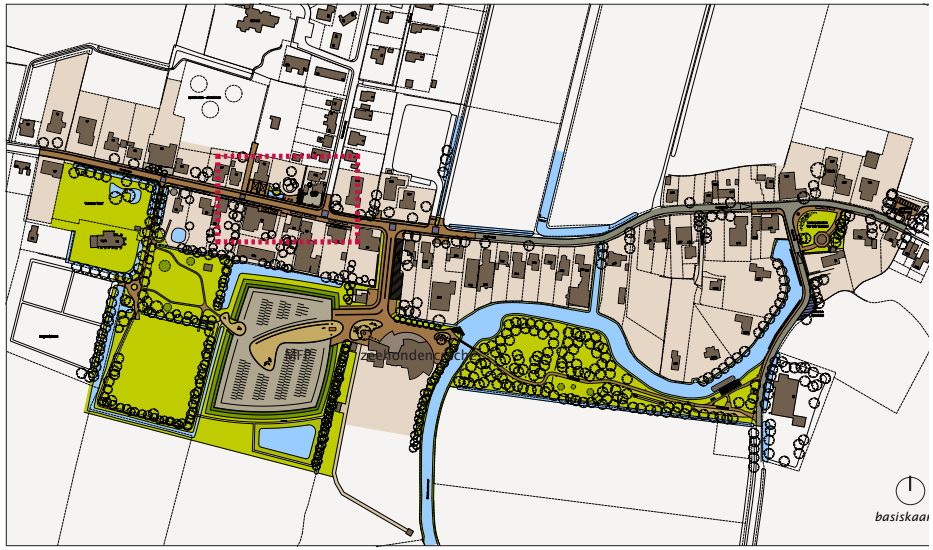

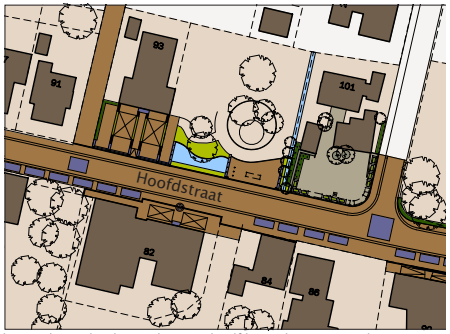

voorerven horecaondernemers maken deel uit van de totaal beleving van de Hoofdstraat door gebruik te maken van dezelfde inrichtingsmaterialen

Opgave

Naast dat de Hoofdstraat wordt voorzien van een geheel nieuwe stoffering is de opgave in het dorp meer samenhang te brengen door o.a.:

- de straat een uitstraling te geven van een verblijfsgebied;
- de voorerven met een horecafunctie te betrekken bij het verblijfsgebied;
- gesloten wandelcircuit te maken langs alle voorzieningen
- de entree naar het multifuncioneel plein/parkeerplaats te verbeteren;
- het erf van de korenpelmolen (oostelijke kompoort) mee te nemen;
- (bewoners/ondernemers nauw te betrekken bij het besluitproces).

Het “rondje” van Pieterburen

De samenhang in het dorp en de meerwaarde van het multifunctionele plein voor het dorp komen pas echt tot stand als het wandelcircuit is gerealiseerd. Het circuit koppelt alle attracties met elkaar. Van de meest oostelijk gelegen korenpelmolen tot aan het westelijk gelegen Domies Toen/Waddencentrum (wadlopers). Ook ontstaat er een directer verband tussen de zeehondencrèche en het dorp. Alle tussenliggende functies in de Hoofdstraat profiteren mee van het “rondje” van Pieterburen.

Entree MFP/zeehondencrèche en Waddengalerij

De weg naar de MFP/zeehondencrèche is verbreed na de sloop van een oude woning. De toegangsweg is voorzien van dezelfde inrichting als de Hoofdstraat. Langs de weg komt de Waddengallerij waar informatie gegeven wordt over de verschillende attracties/geschiedenis/cultuur van Pieterburen en draagt bij aan de totaal beleving van Pieterburen. Hoewel deze functie ook vervuld kan worden door verwijsborden, kan een waddengalerij de nieuwsgierigheid van de bezoeker sterker prikkelen in beeld en woord.

Hoofdstraat

Pieterpad

Sinds de opening in 1983 liepen meer dan een miljoen mensen dit uitgezette pad van 490 kilometer van Pieterburen tot aan de Sint Pietersberg bij Maastricht. Het is de bekenste wandelroute van Nederland.

HKB
stedenbouwkundigen

WWW.HKBS.NL

Vestiging Groningen Zuiderpark 21 9724 AH Groningen T 050 318 31 00 groningen@hkbs.nl
Vestiging Rotterdam Westblaak 51 3012 KD Rotterdam T 010 436 62 60 rotterdam@hkbs.nl